



2023-
2026

PLAN FOR PSYKOSOSIALT MILJØ I BARNEHAGENE I ÅMOT KOMMUNE



Åmot kommune
Vilje til
vekst

INNHALDSFORTEGNELSE

Innledning	3
Mål.....	4
Bakgrunn/rettslig grunnlag	4
Definisjoner av ulike begreper.....	4
Hva er et trygt og godt barnehagemiljø?	5
Forebygging	6
Aktivitetsplikt	6
Skjerpet aktivitetsplikt.....	7
Samarbeid mellom hjem og barnehage	8
Rutine for forebygging av mobbing i barnehagen	9
Tiltaksplan dersom mobbing skjer i barnehagen	10
Barnehagens psykososiale læringsmiljø, sjekklister	11
De voksnes relasjoner til barna, sjekklister	12
Vedlegg 1 Meldeskjema	13
Vedlegg 2 Undersøkelseskjema	14
Vedlegg 3 Aktivitetsplikt	16
Vedlegg 4 Sosiogram	17
Vedlegg 5 Trivselssamtale	18
Vedlegg 6 Kartlegging av personalets relasjoner.....	19
Vedlegg 7 Pedagogisk analyse	20

INNLEDNING

Bakrunnen for denne planen er kapittel VIII i Barnehageloven om psykososialt barnehagemiljø som var gjeldende fra 1.januar 2021.

Planen er førende for hvordan de kommunale og private barnehagene aktivt skal arbeide for å sikre et trygt og godt barnehagemiljø gjennom forebygging og tydelige rutiner og retningslinjer.

Det er barnehagens ledelse som er ansvarlig for at det arbeides systematisk og planmessig for å skape et godt og inkluderende læringsmiljø for alle barn.

For at lovverket skal bli fulgt opp er det viktig at planen er et **aktivt** verktøy slik at alle barn opplever å være inkludert i barnehagens felleskap.

MÅL

Alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø, uten mobbing og andre krenkelser.

BAKGRUNN/RETTLIG GRUNNLAG

Barnekonvensjonen (artikkel 2,3,6 og 12)

Barnehageloven §§1,41,42 og 43

Rameplan for barnehager

Arbeidsmiljøloven §4-3

DEFINISJONER AV ULIKE BEGREPER

Krenkelse

Krenkelser rommer både aktive handlinger og verbale uttrykk, men også handlinger som utestenging, isolering og baksnakking. Dette gjelder ord og handlinger både fra barn og fra ansatte i barnehagen (Prop96L,2020) Barnets opplevelse av situasjonen er alltid det som gjelder jfr.Bhl§§ 3 og 42-4.

Mobbing som individuelt problem

Det er ulike definisjoner av begrepet mobbing. I denne planen er Ingrid Lund og Pål Rolands sine definisjoner brukt:

«Mobbing av barn er handlinger fra voksne og/eller barn som hindrer opplevelsen av å høre til, å være en betydningsfull person i felleskapet og muligheten til medvirkning.»

(Ingrid Lund)

«Mobbing er fysiske eller sosiale negative handlinger, som utføres gjentatte ganger over tid av en person eller flere sammen, og som rettes mot en som ikke kan forsvare seg i den aktuelle situasjonen»

(Pål Roland)

Mobbing som et gruppefenomen

Den gruppeorienterte definisjonen legger vekt på gruppedynamikk. Mobbing handler om at en person ekskluderes fra ei gruppe og alle gruppe medlemmene deltar i ekskluderingen. Mobbing forstås ikke som ondsinnede handlinger utført av aggressive barn som mangler empati, men mobbing kan foregå blant vanlige barn når usikkerhet om gruppetilhørighet aktiviseres.

(Mai Brit Helgesen)

Direkte mobbing - kan være fysisk eller verbal: dytting, slalg, truing, erting, tilrop, latterliggjøring o.l.

Indirekte mobbing – i barnehagen handler ofte om utestengelse fra felleskapet i lek og aktiviteter: snu ryggen til, la være å svare o.l.

HVA ER ET TRYGT OG GODT BARNEHAGEMILJØ?

Et trygt og godt barnehagemiljø betyr at alle barn er inkludert i felleskapet, opplever tilhørighet og at ingen utsettes for krenkelser som utestnging, mobbing, vold, diskriminering og trakasering.

For å skape gode vilkår for trivsel må man arbeide helhetlig, langsiktig og systematisk med miljøet og kulturen i barnehagen.

Trygge voksne som har kompetanse, mot og vilje til å arbeide forebyggende, til å avdekke og motvirke krenkende handlinger og til å følge opp at tiltakene virker er de viktigste faktorene i dette arbeidet.

For å skape et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø må barnehagene:

- Arbeide systematisk og kontinuerlig med miljøet og kulturen i barnehagen.
- Ha en tydelig ledelse som følger opp arbeidet både med forebygging og oppfølging.
- Bruke tid i personalgruppen på refleksjon rundt barnehagens samfunnsmandat og den enkelte ansattes ansvar.
- Ha foreldre som snakker positivt hjemme om barnehagen, de ansatte og alle barna i barnehagen.

Barnehagene i Åmot skal ha fokus på helsefremmende tiltak gjennom å:

- Bygge vennskap.
- Gi gode opplevelser og bruke humor i hverdagen.
- Synliggjøre kulturelt mangfold og skape fellesskap.
- Være voksen som har god relasjons kompetanse.
- Ha voksne som er fysisk og bevisst til stede for barna.
- Ha voksne med lekekompetanse.
- Ha voksne som har fokus på tidlig innsats.
- Ha fokus på et godt (og gjensidig) foreldresamarbeid.
- Ha voksne som er gode rollemodeller, og som fremsnakker barn, foreldre og ansatte.

FOREBYGGING

Barnehagen skal jobbe for å forebygge mobbing og krenkelse og skape et godt miljø der barna trives. Alle som jobber i barnehagen må hjelpe barna til å ta vare på hverandre.

Den kanskje aller viktigste innsatsen for å forebygge er det generelle arbeidet med å skape et godt og trygt miljø. Et miljø der alle er inkludert, og der de voksne jobber aktivt for å hindre at barn blir holdt utenfor leken. Fokus på lek, språk, relasjoner og utvikling av sosial kompetanse er noe av det viktigste barnehagen kan arbeide for å forebygge mobbing.

Forebyggende tiltak skal:

- Styrke barnas selvhevdelse
- Utvikle barnas evne til å vise empati (sette seg inn i andre barns situasjon)
- Skape respekt og trygghet
- Styrke barnas generelle sosiale kompetanse i samspill med andre barn

AKTIVITETSPLIKT

En aktivitetsplikt skal sikre at barn har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø.

Det betyr at barnehagen har en klar forpliktelse til å reagere i alle tilfeller der et enkeltbarn eller flere barn i en barnegruppe ikke har et trygt og godt barnehagemiljø.

Dersom et barn eller flere ikke har et trygt og godt barnehagemiljø trer delplikten inn, og dette er:

- **Plikt til å følge med**
- **Plikt til å melde fra**
- **Plikt til å undersøke**
- **Plikt til å sette inn tiltak**

Følge med

Barnehagen må ha gode rutiner for å følge med på relasjonene mellom barna samt mellom barn og voksne. Personalet kan følge med og fange opp gjennom observasjoner, både deltakende og ikke-deltakende.

I barnehagen er det særlig avgjørende å avdekke om alle barn har noen å leke med.

En annen måte personalet kan følge med å fange opp på, kan være å spørre barna selv gjennom barnesamtaler etter behov eller ha jevnlig samtale (mer strukturert).

Det er spesielt viktig å være oppmerksom på og ha oversikt over sårbare barn. Ansatte skal gripe inn og stoppe mobbing og andre krenkelser når de ser at et barn blir utsatt for negative hendelser, og når de får mistanke eller kjennskap til om et barn ikke har et trygt og godt i barnehagen.

Melde fra

For å opplyse og få et godt bilde av saken er barnehagens varslingsrutiner viktige.

Styrer skal alltid varsles.

I enkelte tilfeller vil det være riktig å informere barnehageeier om saken. Saken skal løftes til rett nivå for å sikre en forsvarlig håndtering.

Undersøke

Formålet med undersøkelsen er å klargjøre det man har sett, hørt eller fått mistanke om.

Eksempel på undersøkelsesmåter kan være samtaler med barna det gjelder, andre barn, ansatte og foreldre samt å gjennomføre ulike typer observasjon.

Det er viktig at saken blir grundig undersøkt, og at saken belyses fra alle sider.

Sette inn tiltak og evaluere

Barnehagen må sette inn egnede tiltak for å stoppe krenkelsene og sikre at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø.

Barnehagen skal lage en skriftlig plan (aktivitetsplan) når det settes inn tiltak i en enkeltsak. Planen skal beskrive tiltakene, tidsperioden og hvem som har ansvar.

Tiltakene bør være på både system- og individnivå. Planen bør også inneholde hvordan man skal evaluere tiltakene.

Grunnlagsdokumentet understreker betydningen av å involvere barn, unge og foreldre i evalueringen.

SKJERPET AKTIVITETSPLIKT

Voksnes holdninger, kunnskaper og ferdigheter til å møte og forstå barn har stor betydning. Barns opplevelse av hvordan de blir møtt, sett og respektert av sine omgivelser har betydning, både i et her-og nå-perspektiv og et framtidsperspektiv.

Voksne kan også bidra til å mobbe barn gjennom væremåte, ord og handlinger. Kunnskap og bevissthet rundt egen væremåte og rollemodellfunksjon er viktig.

Ansatt som krenker

Barnehagen har skjerpet aktivitetsplikt dersom en som arbeider i barnehagen får mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen krenker et barn. Det innebærer at de som jobber i barnehagen, skal melde fra til styrer, så raskt som mulig, ved enhver mistanke om eller kjennskap til at en annen som arbeider i barnehagen utsetter eller har utsatt ett eller flere barn for krenkelser.

Styrer som krenker

Dersom den ansatte har mistanke om eller kjennskap til at det er styrer som krenker eller har krenket barn så skal de melde fra til barnehageeier.

Når er aktivitetsplikten oppfylt?

Barnehagen må fortsette å sette inn tiltak til barnet har det trygt og godt.

Dokumentasjon og personvern

Barnehageeier er ansvarlig for at dokumentasjon og personvern blir behandlet i henhold til barnehageeiers interne retningslinjer og til enhver tid gjeldende lovverk.

SAMARBEID MELLOM HJEM OG BARNEHAGE

Det er svært viktig at foresatte involveres med en gang personalet i barnehagen får mistanke om at det forekommer utestenging eller krenkelser. Like viktig er det at foresatte melder fra til barnehagen dersom de opptrer utestenging og krenkelser blant barna.

I tillegg til å følge opp eget barns trivsel og velvære, har det stor betydning at foresatte også bryr seg om andres barn og inkluderer dem i egen hverdag.

Barnehagen og barnets hjem har et felles ansvar for å forebygge mobbing. Det må være en lav terskel for å melde fra til barnehagen dersom foreldre opplever endret adferd eller mistrivsel hos barnet.

Dette kan foreldre forvente fra barnehager i Åmot kommune:

- Foreldrene får informasjon om hvordan barnehagen arbeider for å forebygge mobbing.
- Mobbing og vennskap blir tatt opp i foreldre-samtalene.
- Foreldrene blir møtt og tatt på alvor dersom de melder fra om bekymring.
- Barnehagen tar kontakt samme dag dersom personalet opplever at ditt barn har blitt utsatt for, eller har forårsaket en uønsket hendelse.
- Barnehagen tar kontakt dersom atferden til barnet vekker bekymring.
- Foreldrene skal oppleve å bli sett, hørt og inkludert i barnehagens arbeid.
- Barnehagen setter i gang prosedyren om mobbing/utestenging skjer, og at det blir skrevet referat fra møtene.

Dette forventer barnehagen fra foreldrene:

- Foreldre kontakter pedagogisk leder eller styrer og be om en samtale for å snakke om deres bekymring. Det samme gjelder om foreldre er urolig for at deres barn har en atferd som kan påvirke samspillet med andre barn negativt.
- Foreldre melder fra om man opplever at andres barn blir mobbet/krenket.
- Foreldre er varsomme med hva som blir sagt mens barna hører på, foreldre er viktige rollemodeller.
- Foreldre snakker positivt hjemme om barnehagen, de ansatte, de andre barna i barnehagen og deres foreldre.

RUTINE FOR FOREBYGGING AV MOBBING I BARNEHAGEN

Tiltak	Ansvar	Dato
Barnehagen gjennomgår handlingsplanen, drøfter og dokumenterer planens betydning for barnehagens innhold og hvordan den skal implementeres og inngå som del av det daglige arbeidet.	Styrer	Ved barnehagestart
Informasjon og opplæring av nyansatte. Informasjon til vikarer.	Styrer/pedagogisk leder	Ved ansettelse
Informasjon til foresatte om handlingsplanen. Handlingsplanen legges tilgjengelig for foresatte på digitale plattformer.	Styrer/pedagogisk leder Styrer	Årlig Årlig
Vurdering av det psykososiale miljøet i barnehagen (sjekklister).	Styrer	Årlig
Vurdering av de voksnes relasjon til barna (sjekklister).	Styrer/alle	Årlig
Systematisk arbeid med Mitt Valg , slik at dette er synlig i barnehagens praksis. Jevnlig evaluering av arbeidet.	Styrer/pedagogisk leder Alle	Kontinuerlig
Bevisst fokus på og kunnskap om betydningen av egen væremåte og samarbeidsklimaet i personalgruppa.	Styrer	Kontinuerlig
Gode rutiner for oppfølging av barns trivsel og utvikling.	Pedagogisk leder /Styrer	Jevnlig
Foresattes involvering og deltakelse i arbeidet om forebygging av mobbing i barnehagen. Dette er tema på foreldremøter, møte i samarbeidsutvalget og på foreldresamtaler etc.	Styrer Pedagogisk leder	Kontinuerlig 1 gang i året
Evaluering av handlingsplan i ledergruppen.	Sektorleder	Annen hvert år

TILTAKSPLAN DERSOM MOBBING SKJER I BARNEHAGEN

- **Det skal gripes inn og tiltak skal igangsettes umiddelbart straks mobbing avdekkes.**
- **Det skal skrives referat fra alle møter.**

Avviksmelding gis til styrer	Tiltak	Ansvar
Personalet Dersom mobbing er oppdaget skal pedagogisk leder og styrer informeres. Styrer skal melde fra til barnehageeier i alvorlige tilfeller. Den som har observert mobbing skal beskrive så konkret som mulig. Og skrive avviksmelding.		Den som oppdager mobbingen.
De ansatte på avd. (evt. hele barnehagen) informeres.		Pedagogisk leder på sin avdeling. Styrer har overordnet ansvar.
Personalet vurderer hva som er årsak til hendelsen og hva som bidrar til de uønskede hendelsene (evt. gjentas).		Pedagogisk leder
Tiltak settes i gang ut i fra refleksjon i personalgruppen rundt hva som er årsak. Tiltaksplaner lages både for mobber og den som blir mobbet.		Pedagogisk leder
Vurdere behov for bistand fra andre.		Pedagogisk leder/styrer
Barna Snakk med de aktuelle barna om det som har skjedd.		Pedagogisk leder er ansvarlig på sin avdeling
Be barna komme med forslag til hva som kan gjøres med situasjonen.		Pedagogisk leder
Sammenfatt barnas forslag med det personalet har kommet frem til.		Pedagogisk leder
Foresatte <ul style="list-style-type: none"> • Informere foreldrene. • Foresatte til den som blir mobbet og til den/de som mobber innkalles til et møte der de blir informert og tatt med på råd. (Situasjonsavhengig) 		Pedagogisk leder
Evaluering Evaluer etter 1 mnd. <ul style="list-style-type: none"> • Samtale med barna • Skriftlig informasjon eller samtale med foreldrene. • Eventuelt videre tiltak. Ny evaluering etter 3 måneder, eventuelt videre tiltak.		Pedagogisk leder på aktuell avdeling. Styrer er overordnet ansvarlig.

BARNEHAGENS PSYKOSOSIALE LÆRINGSMILJØ, SJEKKLISTE

Brukes som egenrefleksjon og videre refleksjon i personalgruppen

Spørsmål	Egen refleksjon
Er barnehagens leke- og læringsmiljø preget av gjensidig omsorg, anerkjennelse og varme, eller preges det av mye erting og kritiske kommentarer til og om hverandre?	
Er barnehagens miljø i hovedsak inkluderende, eller preges det ofte av at barn ekskluderes?	
Er samspillet barna imellom preget av sosiale hierarkier, eller av likeverdighet av hvem som bestemmer og hvem som får være i lek og gruppeaktiviteter?	
Har barnehagen en trygg og god tone preget av humor, spontanitet og glede over hverandres mestring, eller et miljøet preget av prestasjonskrav og konkurrerende holdninger mellom barna?	
Hvordan preges hverdagen til barna av lekende læring, samspill og mestring?	
Har vår barnehage et stimulerende leke- og læringsmiljø med tilstedeværende voksne som støtter og videreutvikler barnas lek ved behov?	
Har alle barna lekekompetanse?	
Har alle barna en venn?	
Har barna erfaring i å mestre ueenighet og konflikter seg i mellom?	
Trives barna i vår barnehage?	

DE VOKSNES RELASJONER TIL BARNA, SJEKKLISTE

Brukes som egenrefleksjon og videre refleksjon i personalgruppen

Spørsmål	Egen refleksjon
Er jeg anerkjennende og støttende i forhold til <i>alle</i> barns initiativ?	
Er mitt samspill med barna preget av dialog med åpne spørsmål, eller er det mer beskjeder og kontroll mot enkelte av barna?	
Ser jeg alle barn, eller er det noen som blir oversett?	
Er det noen barn i barnehagen som etter de slutter i barnehagen vil si at jeg ikke likte de?	
Er det noen barn jeg stadig gir positiv oppmerksomhet, mens andre i hovedsak får mer negativ oppmerksomhet?	
Er det lettere å tro på bestemte barns forklaringer i konflikter enn andres?	
Griper jeg inn og veileder i konflikter/utestenging, eller er det noen ganger jeg bare overser det?	
Tar jeg kontakt med <i>alle</i> barna, eller er det noen jeg alltid velger/unngår?	
Har jeg større tålmodighet med enkelte barn enn andre?	
Er <i>jeg</i> bevisst forskjellen på humor og ironi?	
Er jeg en god rollemodell for barna?	

Vedlegg 1: Meldeskjema

Barnets navn:	Fødselsdato:	Barnehage:	Aveling:
Dato for melding:		Melder:	

Hva er bekymringen?

Strakstiltak med dato

Underskrift for mottatt melding

Sted og dato

Underskrift melder

Sted og dato:

Vedlegg 2: Undersøkesskjema

Barnets navn:	Fødselsdato:	Barnehage:
Dato oppstart undersøkelse:		Avdeling:

Beskrivelse av problemet

Barnets opplevelse av situasjonen

Barnekonvensjonen artikkel 12: Barnets rett til å bli hørt og barns medvirkning

Undersøkelser

Undersøkelse Hva, når og hvem	Oppsummering

Analyse av undersøkelser

(f.eks. pedagogisk analyse)

Evaluering av strakstiltakene

Konklusjon

Saken utløses i en aktivitetsplikt

Saken avsluttes

Vurdering:

Underskrift styrer

Sted og dato

Underskrift pedagog

Sted og dato:

Vedlegg 3: Aktivitetsplikt

Barnets navn:	Fødselsdato:	Barnehage:
Dato oppstart:		Avdeling:

Hovedmål

Beskrivelse av ønsket situasjon

Tiltak (individ, gruppe, system)

Delmål	Hva skal tiltaket løse?	Tiltak/aktivitet	Ansvarlig (navn)	Tid for gjennomføring	Evaluering (hvem, når, hvordan)

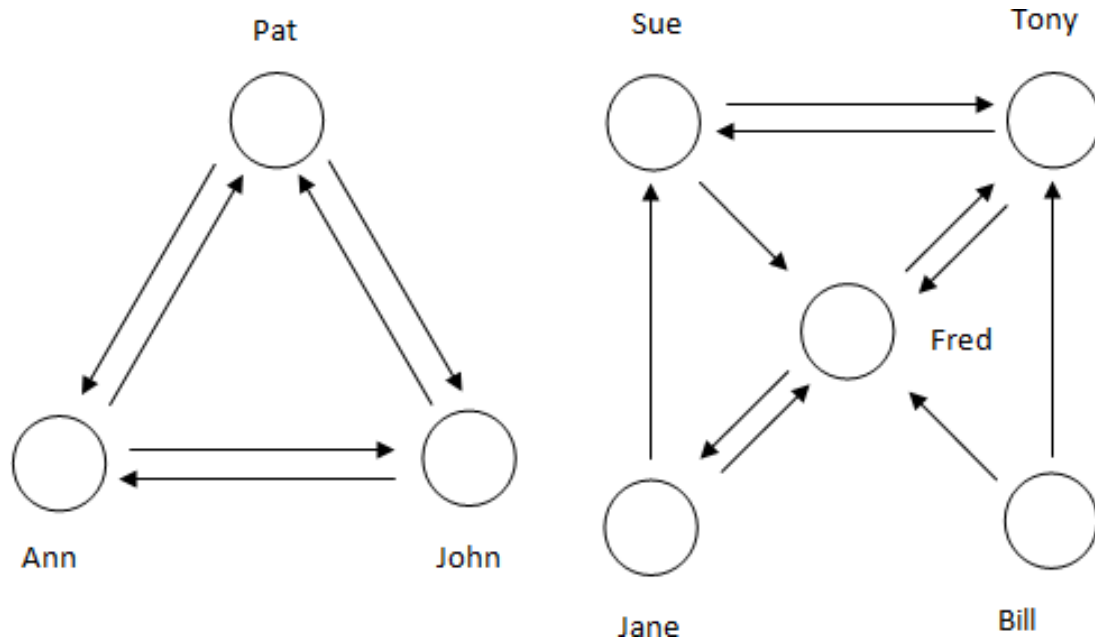
Underskrifter

Sted og dato	
Underskrift foresatt	Underskrift styrer
Underskrift foresatt	Underskrift pedagogisk leder

Vedlegg 4:Sosiogram

Sosiogram er en observasjonsmetode som kan brukes når man ønsker å undersøke forholdet mellom flere personer i en gruppe. Man kan registrere hvem som tar kontakt med hverandre uten å bruke ord. Metoden er god egnet for å finne ut om det er barn som blir lite, eller ikke inkludert, i gruppa. Hvem tar kontakt med hvem, er kontakten av en positiv eller negativ art og er barnet inkludert i gruppen?

Eks på hvordan lek / samspillsituasjoner mellom barn kan se ut



Vedlegg 5: Trivselssamtale

1. Hva liker du å gjøre på i barnehagen.
2. Har du det bra i barnehagen?
3. Hvorfor har du det bra/ikke har det bra?
4. Hvem pleier du å leke med?
5. Hvem er dine venner i barnehagen?
6. Er det noen i barnehagen det er vanskelig å leke sammen med?
7. Er det noen du skulle ønske du kunne leke mer med?
8. Ser du noen som er alene i leken?
9. Hva kan du gjøre da?
10. Barna her er som oftest greie mot hverandre, men ikke alltid. Vet du måter en av og til er styggemot hverandre?
11. Er det noen her som er ekstra flink til å si hyggelige ting?
12. Er det noen barn du kunne tenke deg å bli litt bedre kjent med?
13. Er det de samme som bestemmer i leken?
13. Hvem er det som pleier å bestemme i leken?
14. Hva skjer om du ikke er enig? Og hva gjør du da?

Her kan det være lurt å øve på spørsmålene på forhånd, og tenke over om det er alle spørsmål som er like relevante. Dette er like mye et utgangspunkt og forslag, ikke en liste over spørsmålene man trenger å følge slavisk.

Vedlegg 6: Kartlegging av personalets relasjoner

Dette skjemaet brukes til å kartlegge de ulike relasjoner de ansatte står i (barn, foresatte, ansatte i mellom).

Grønn farge:	Gul farge:	Rød farge:	Blå farge:
<ul style="list-style-type: none">• Barn du har utmerket kontakt med• De barna du umiddelbart forstår og blir glad i	<ul style="list-style-type: none">• De barna du gir privilegier• De barna som kan gjøre litt mer før de får konsekvenser	<ul style="list-style-type: none">• De barna som gjør at du blir sintere enn situasjonen egentlig tillater• De barna du ikke forstår	<ul style="list-style-type: none">• De barna som ikke kontakter deg• De barna du ikke selv kontakter

Navn:				

Vedlegg 7: Pedagogisk analyse



